

Samme som Herplanen med alle dens Følger — gaae over til Fællesstaten, Fællesregjeringen og Fællesforfatningen, og da kan Værnepligtslovens § 21 kun faae nogen Betydning derved, at der fra Fællesregjeringen udgaar en Bestemmelse om, hvor meget Mandstabs der kræves og af hvilken Beskaffenhed; thi den Bevilling, der for den enkelte Landsdeel kan blive Spørgsmaal om, er kun en Bevilling, som angiver Maaden og Midlerne, hvorved dette Krav kan fyldestgjøres. Der vil blive mange forskellige Forhold, hvor paa denne Maade Bevillingsretten vil blive tilstede begge Steder, i Fællesstaten og i den enkelte Stat, enten sideordnet, hvor det kan gaae an og taales, eller den ene underordnet den anden, for at fyldestgjøre de Bud, som Fællesstaten, der altid her vil være den overordnede, har udtalt og paalagt. Saaledes troer jeg ogsaa, at Sagen om Mandstabsbevillingen ingen Banfælsighed vil have.

Det skulde nu glæde mig meget, om det var muligt, at Regjeringen kunde ved nærmere Overveielse komme til den Erkjendelse, at vi ikke i de heromhandlede Retninger kunne ganske gaae ind paa det Udkast, som foreligger, og det navnlig, fordi dette Udkast er gaaet videre end nødvendigt, har benyttet Leiligheden til at gøre Noget, som ikke var absolut nødvendigt, men at vi derimod, naar der bliver forelagt os bestemte Endringsforslag til det, Regjeringen troer er det Rette, ville tage disse Endringsforslag under den modneste og — hvad mig personligt angaar, siger jeg tillige — den velvilligste Overveielse for at see, om vi kunne gaae ind derpaa med det Haab, — thi det maas vi bestandigt have for Øie, — at der kan blive valgt en ny Rigsdag, der ligesaa vel gaaer ind derpaa som vi. Regjeringen og Staten og Landet kunde ikke være tjente med, om vi, hendragne af Dusket om for Dieblisset at afgjøre Sagen, afgjorde Noget, som ligeoverfor Vælgerne ikke kunde bestaae Prøve; thi det vilde fremfalde netop det Modsatte af, hvad vi ønske: en Rigsdag nemlig, som ikke alene ikke gif ind paa det, vi havde gjort, men som til en vis Grad — thi det ligger i Naturnødvendigheden — søgte at gjøre det Modsatte deraf, søgte at arbejde hen

i en fra Regjeringen aldeles forskjellig Retning. Her har i Rigsdagen ikke været Noget, som kan kaldes Spor af Gjenstridighed. Men — Regjeringen maa ikke tage det ilde op, naar det bliver bemærket — Regjeringen har ikke kunnet vise sig for os med saadanne faste Formaal, saadanne udtænkte Planer, at vi i fuld Tro have kunnet sige: hvad den vil, tage vi for det Rette, og det skal engang vise sig, at det har været det Rette. Jeg bebrejder ikke Regjeringen dette; men, naar den ikke har kunnet gjøre det, maa den tage Følgen deraf og saameget mere gjøre sig Blid for fra sin Side at hjælpe os paa Vej, saavidt vi kunne gaae, og tillige erkjende, at vi ikke kunne gaae ud over en vis Grændse.

Naar den ærede Minister gjentager, at han er overbevist om, at der er Maage, der have imod Valgloven, og ønske Forandringer i den, saa siger jeg: ja, jeg er overbevist om, at der med Hensyn til enhver Lov gives Mange, som ville have Forandringer i den; men ved Siden deraf er jeg ligesaa overbevist om, at der gives meget Faa, som i Virkeligheden vide, hvilke Forandringer de ville have, og endnu Færre, som vide, om de Forandringer, de saaledes ville, ved nærmere Prøvelse kunne bruges, og hvad Valgloven angaar, gjentager jeg, hvad jeg har havt den Gæde tidligere at sige: der findes ikke een Mand endnu i Landet, som har havt Hjerte til at træde op og bestemt sige: der er de Forandringer, jeg vil have i Valgloven; jeg vil have en Valglov, som seer saaledes og saaledes ud. Der har været henkastet Tvivl om det Gode og Heldige ved den; der har været kastet meget Brag paa Udbyttet af Valgene etc.; men Ingen har endnu fremstillet et virkeligt nyt System. Saalange som dette ikke har været gjort og har faaet Tilstemning af Mange, der offentligt tør vedkjende sig denne nye Lære, saalange kan man ikke vente, at det skal blive paaagtet i denne Forsamling; og selv om der virkelig var Mange, der havde vedkjendt sig en saadan ny Lære, kunde man dog ikke vente, at de nærværende Vælgere skulde ville have Sagen forandret derhen, at den kunde afgjøres i en Haandevending. Men Spørgsmaalet er jo ikke herom, om at gjøre det muligt at